

Počasni spomin in ustna zgodovina

Vodnik za šole in učitelje

Živimo v času globokih nasprotij. Medtem ko se naš svet s pomočjo zelo hitrih digitalnih omrežij pospešuje in zmanjšuje, ga zaznamujejo tudi vse večje socialno-ekonomske neenakosti. Soočamo se z virusnimi pandemijami, hitrim izumiranjem vrst, vse večjo avtomatizacijo dela, hitrimi rešitvami za duševno zdravje, političnimi pretresi in premiki starih gotovosti.

Projekt Slow Memory se ukvarja s potrebo po razumevanju, kako se družbe soočajo s svojo preteklostjo, da bi se spopadle z okoljskimi, gospodarskimi in družbenimi spremembami, ki jih povzročajo nenadni dogodki ter počasne in plazeče se preobrazbe. Ustna zgodovina je bila opredeljena kot ključni teoretični pristop za preučevanje takšnih sprememb.

Ustna zgodovina pomeni zapisovanje spominov določene osebe, tako da izvemo več o njeni preteklosti. Večina nas ni omenjena v zgodovinskih knjigah in o nas niso posneli dokumentarnih filmov, vendar se lahko spomnimo tako dogodkov kot vidikov vsakdanjega življenja, ki se nam morda zdijo samoumevni. Vsi lahko razmišljamo o tem, kako so se stvari v našem življenju spremenile.

Kakšna je povezava med ustno zgodovino in počasnostjo? Ustna zgodovina je po svoji naravi počasna - potreben je čas, da poiščete ljudi, vzpostavite odnose, opravite intervjuje, jih prepisete in ugotovite, kako boste uporabili svoje podatke. Omogoča vam, da se odmaknete od "glavnih točk", prevladujočih pripovedi in glasov, ki so običajno zapisani. Ustna zgodovina zagotavlja prostor za zajemanje pripovedi, ki se ne širi od zgoraj navzdol, temveč od spodaj navzgor - vključno z vidiki vsakdanjosti in normalnosti. Odziva se na cilje počasnega spomina - daje glas tistim brez glasu. Vsak lahko pove svojo zgodbo.

Kaj želite izvedeti in kdo vam lahko to pove?

Sprašujete lahko o konkretnih dogodkih v njihovem življenju ali o bolj splošnih temah, kot so spremembe v družinskem življenju ali kako je deindustrializacija z leti spremenila delovno življenje. Morda boste želeli razmišljati o podnebnih spremembah, zato lahko vprašate: *Ali ste v svojem življenju doživeli podnebne spremembe? Kakšne so bile te spremembe za vas? ali Ali lahko opišete zimo iz svojega otroštva? Ali se razlikuje od zime, ki jo doživljate danes? Če da, kako?*

Kdo vam lahko pove o tem, kar želite vedeti? Sestavite seznam. Ali se osredotočate na določene ljudi ali želite mešanico žensk, moških, njihovih ozadij in starosti?

Vzemite si čas (to je počasen proces) in razmislite, koliko ljudi bi radi posneli. Že na začetku razmislite o naslednjih stvareh:

- Ali imate na voljo miren prostor, ki je dostopen vsem za snemanje? Kdaj je primeren čas?
- Kako boste ljudem, ki jih želite posneti, razložili, kaj želite storiti? Ali bodo vedeli, zakaj jih želite posneti in kaj boste naredili s posnetkom?
- Prepričajte se, da vsi z veseljem podpišejo obrazec o soglasju na koncu snemanja (glejte primer na koncu tega vodnika).

Vse to lahko napišete na informativni list, ki ga lahko pošljete ljudem, ko jih kontaktirate (glejte primer na koncu tega vodnika).

Ustna zgodovina vam omogoča, da upočasnite svoj pristop in prikličete pozabljene pripovedi. Kako se lahko primerja z drugimi načini raziskovanja preteklosti, ki uporabljajo dokumente, fotografije ali artefakte? Kakšne težave po vašem mnenju obstajajo pri uporabi ustne zgodovine?

Kako se spominjamo preteklosti?

Recimo, da želimo ugotoviti daljše procese, na primer, kako so podnebne spremembe vplivale na ljudi v zadnjih 50 letih, kako so se učinki diskriminacije odražali skozi generacije ali kako se je tehnologija spreminjala skozi življenje. V vseh teh primerih bomo od ljudi zahtevali, da se spominjajo stvari izpred mnogih let in v daljšem časovnem obdobju - ustna zgodovina vam to omogoča.

Večina od nas si slabo zapomni datume (razen če so pomembni), vendar si vsi nekatere stvari zapomnimo boljše kot druge.

- Običajno se spominjamo stvari, ki so imele v tistem času velik vpliv ali pa se nam zdaj, za nazaj, zdijo pomembne.
- Spominjamo se stvari, ki so bile nenavadne, izredne ali so na nas naredile vpliv.
- Spominjamo se stvari, o katerih smo se pogovarjali v preteklih letih.
- Spomnimo se lahko tudi majhnih stvari, ki nam pomagajo dopolniti celotno sliko.

Včasih lahko pomagamo pri obujanju spomina tako, da prosimo za ogled fotografij, predmetov, dokumentov ali česar koli, kar bo ljudem pomagalo pri spominjanju. To lahko pripomore tudi k temu, da se ljudje med pripovedovanjem svojih življenjskih zgodb dobro počutijo.

Ko poskušate brskati po spominih na preteklost, imejte v mislih ključne življenjske trenutke, kot so otroštvo, zaključek šolanja, začetek dela, ustvarjanje družine, nakup hiše, odhod otrok od doma in upokojitev.

Če vas zanima, kako so se misli in mnenja ljudi spreminjala v daljšem časovnem obdobju, jih lahko vprašate, kaj so mislili ali čutili takrat, in nato, kaj o tem menijo zdaj.

Priprava

Raziščite teme, o katerih želite povprašati ljudi, da boste približno vedeli, o čem govorijo.

Razmislite o splošnih temah, o katerih bi jih radi povprašali, in o nekaterih konkretnih vprašanjih, ki jih želite zastaviti.

Etika in zakonitosti

Čeprav večina ljudi z veseljem govori o preteklosti, se lahko ob spominu na določene ljudi ali dogodke vznemirimo. Če je vaša tema tista, ki zajema vznemirljive spomine, razmislite, kako učence in sogovornike pripraviti na snemanje. Pojasnite, da nikomur ni treba govoriti o ničemer, česar ne želi, in razmislite, kaj je primerno za starostno skupino učencev.

Čeprav se zakoni in postopki v zvezi s privolitvijo po svetu razlikujejo, si morate prizadevati, da vsakemu sogovorniku vnaprej vse pojasnite (za to je koristen informativni list) ter prosite, za podpis obrazca za privolitev, ki vam omogoča dovoljenje za shranjevanje in uporabo posnetka. Ideja "informiranega soglasja" je, da se ljudje v celoti zavedajo, kaj nameravate storiti z njihovim posnetkom, preden vam dajo dovoljenje.

V Združenem kraljestvu se morate na primer seznaniti s predpisi o varstvu podatkov in GDPR [pri prevodu vstavite predpise za vsako državo].

Pri javni uporabi odlomkov iz posnetkov bodite previdni, da ne razkrijete osebnih podatkov o sogovornikih ali drugih osebah.

Vodnik po temah

Že na začetku razmislite o upočasnitvi pogovora in si za začetek prizadevajte za nekaj takega:

1. Navedite svoje ime, datum in ime projekta.
2. Prosite sogovornika, naj pove svoje ime, in vse podatke, ki bi vam bili koristni, kot so leto rojstva, kraj rojstva itd.
3. Začnite s predvidljivim vprašanjem, na primer o družinskem ozadju, da se ljudje ogrejejo. Pogosto pomaga, če ljudje začnejo z začetkom, kot pri zgodbi, in nato nadaljujejo naprej.

Nato naštejete teme, ki vas zanimajo, ter vsa posebna vprašanja in nadaljnje informacije, ki jih ne želite pozabiti omeniti. Vseh vprašanj ne morete vnaprej zapisati, zato uporabite to kot vodilo in bodite pripravljeni na dodatna vprašanja med snemanjem.

Na koncu vprašajte, ali želi sogovornik še kaj dodati.

Ustvarjanje dobrega posnetka

Prizadevajte si za posnetek, na katerem boste jasno slišali vse, kar sogovornik pove.

Ali vsi udobno sedijo? Ne sedite preblizu ali predaleč od sogovornika. Običajno zadostuje širina mize.

Ste mikrofoni namestili čim bližje sogovorniku, ne da bi mu bilo neprijetno?

Ali je v sobi kakšen hrup, ki ga je mogoče nadzorovati? Na primer zaprite okno, da zmanjšate hrup prometa.

Izklopite vse mobilne telefone v prostoru ali jih prestavite v način letenja. Upoštevajte čas -

nihče ne želi, da bi se komu mudilo.

Postavljanje vprašanj

Pri sebi imejte nekaj za pisanje, da si boste lahko delali zapiske, vendar se osredotočite na sogovornika, po potrebi pa lahko posnetek ponovno poslušate. To je pogovor, zato ne porabite vsega časa za pisanje zapiskov.

Poskusite se izogniti govorjenju, medtem ko oseba, ki jo snemate, govori (če imate vprašanje, si ga zapišite).

Najboljši nasveti - če želite pokazati, da poslušate in da vas zanima, sedite obrnjeni proti sogovorniku, uporabljajte očesni stik in prikimavajte z glavo. Bodite videti zainteresirani!

Poslušajte, kaj ljudje govorijo, in ne berite vprašanj s seznama. Če se vam zdi zanimivo, vprašajte za več informacij. Pustite čas, ko nekdo konča stavek, saj se v takih odmorih pogosto pojavijo zanimive informacije.

Odrpta vprašanja se začnejo z vprašanji kdo, kaj, kje, kdaj, zakaj in kako? "Povejte mi o...", "opišite to", "navedite mi nekaj primerov o" so odlična nadaljevalna vprašanja, ki prav tako pomagajo upočasniti proces in omogočajo podrobnejše odgovore.

Na primer, postavite odrpta vprašanja, ki spodbujajo opise, komentarje in mnenja. Z odprtimi vprašanji lahko:

Raziščite: Ali mi lahko poveste več o tem? Zakaj je bilo to?

Ocenite: ali je bilo to tipično? Kaj ste si takrat mislili o tem?

Izzivajte čustvene odzive: Kako ste se ob tem počutili? Kaj si o tem mislite zdaj?

Na koncu vprašajte, ali bi sogovornik želel še kaj dodati.

Nekaj v razmislek - kako običajno pokažemo ljudem, da jih poslušamo? Zakaj mora biti to pri ustnem zgodovinskem zapisu drugače?

Oprema

Naredite najboljše posnetke, ki jih lahko posnamete z opremo, ki jo imate. Vadite snemanje s svojo opremo, da se prepričate, da veste, kaj počnete.

Ali lahko uporabite pametni telefon? Da, vendar bo bolje, če boste uporabili aplikacijo za snemanje zvoka, kot je Voice Record Pro. Prepričajte se, da imate dovolj rezervnega pomnilnika in da je baterija popolnoma napolnjena. Preklopite telefon v način letenja.

Najbolje je, če uporabite namenski snemalnik zvoka, ki ga izdelujejo Zoom, Tascam, Olympus, Sony ali drugi. Snemajte datoteke .wav pri frekvenci 44,1 khz 16 bitov ali višji, kar je običajno privzeta nastavev vsakega dobrega snemalnika zvoka. Dober povzetek tega je na spletni strani Oral History Society (glej zavihek z nasveti na <https://www.ohs.org.uk/>).

Po snemanju

Prepričajte se, da ste podpisali vse dokumente. Nato napišite povzetek intervjuja. Tudi hiter, osnovni povzetek tega, o čem smo se pogovarjali, je boljši kot nič.

02314/S, EM/141

Zbirka EMOHA

Intervjuvanec: Anon

Rojen: 1926

Poklic: Upokojeni arhitekt

Datum intervjuja: 13. 11. 2007

Lokacija na posnetku	Povzetek dela intervjuja
Sled 1	Kratek oris naslednjih dejstev - družina, vojska, čas v Palestini, šola za arhitekturo, leto 1948. (Telefonski pogovor)
Sled 2	Izobraževanje
2.15	Našel je službo v Bristolu, leta 1951 se je vrnil na oddelek za arhitekturo v Leicesteru.
4.45	Zanimanje za stavbe. Družinska zgodovina.
11.55	Starši niso imeli nič proti, da bi ostal v šoli, saj so napredovali po družbeni lestvici.

Slika 1: Primer osnovnega povzetka

Urejanje zvoka

Ne glede na to, kaj boste počeli, boste verjetno morali svoje posnetke urediti. Audacity je priljubljen brezplačni urejevalnik zvoka, na voljo pa so tudi drugi. Na YouTubeu in na spletni strani Audacity je na voljo veliko učnih gradiv.

Čeprav bi bilo najbolje, da bi bila vaša glavna datoteka datoteka .wav, je ta za splošno uporabo prevelika, zato ustvarite datoteke .mp3 za splet ali katero koli drugo uporabo. Posnetki morajo biti po vsebini in dolžini prilagojeni vašemu občinstvu.

Kje boste vse shranili?

Poskrbeti morate, da lahko intervjuje varno shranite na mestu, do katerega imate dostop samo vi. Če nimate shrambe v oblaku ali omrežne shrambe z varnostno kopijo, za shranjevanje kopij posnetkov uporabite osebni računalnik, prenosni računalnik ali prenosni trdi disk. Zvočne posnetke iz diktafona prenesite čim prej po snemanju. Naredite vsaj eno kopijo in dodajte kopije fotografij ali skenirane dokumente. O varnem shranjevanju podatkov se lahko posvetujete z institucionalnimi smernicami v svoji državi.

Uporaba ustne zgodovine

Poleg očitnih koristi za izobraževanje lahko posnetke ustne zgodovine uporabite tudi za pripravo pogovorov, predavanj, podcastov, blogov, knjig, spletnih strani, zvočnih ogledov, družinske zgodovine, izobraževanja za šole, razstav in interpretacij, spominjanja, gledališča, radia, zvočnih kolažev, drame, plesa, poezije, digitalnega pripovedovanja, ustvarjalnega pisanja, fotografije in umetniških del.

Dodatne informacije in povezave

Na spletni strani Oral History Society so na voljo podrobne informacije o vseh vidikih ustne zgodovine v šolah in z mladimi. Tam boste našli informacije o opremi, stroških, zakonitosti

in etiki ter povezave do primerov učnih načrtov, projektov in nazornih zvočnih posnetkov.

Glavna spletna stran: <https://www.ohs.org.uk/for-schools-main-page/>

Povezava do nasvetov o etiki in zakonitostih: <https://www.ohs.org.uk/ethics-and-legalities-for-schools/>

Nasvete o uporabi ustne zgodovine lahko najdete na YouTubu: https://youtu.be/fiyLiZb0Bm8?si=5HNBe9VBVgFuz_2d.

Ta počasen vir za projekt Slow Memory(<https://www.slowmemory.eu/>) je ustvaril East Midlands Oral History Archive na Univerzi v Leicesteru v sodelovanju s profesorico Natalie Braber z Univerze Nottingham Trent.

Prelomni jezik: Jezikovne prakse rudarskih skupnosti kot kulturna dediščina

Vzorec: Informacijski list

Čeprav se je zdaj povečalo zanimanje za jezikovne razlike v East Midlandsu, primerjalne raziskave neformalnega pogovora v Združenem kraljestvu še niso bile opravljene. Rudarstvo (in druge predelovalne industrije) je bilo vedno pomembno za gospodarstvo države in o kopanju premoga obstajajo večstoletni zapisi. V osemdesetih letih 20. stoletja so zaprli veliko rudnikov in s koncem globokega pridobivanja premoga so številne regije zaradi tega utrpeli gospodarsko škodo.

Jezik, ki ga je rudar uporabljal v jami, je bil običajno omejen na jamo in je tam uporabljal besede, ki jih doma ne bi. Uporaba drugačnega jezika v rudnikih je poudarjala in krepila bratstvo, ki je obstajalo med rudarji. Ta projekt bo združil besede, ki jih govorijo rudarji po vsem Združenem kraljestvu, in preučil, kako so si besede v različnih regijah lahko podobne in kako različne. Združili bomo besede, šale, zgodbe in pesmi, ki izginjajo, ter pomagal potrditi izjemno vitalnost regionalnega narečja.

Da bi dosegli ta cilj, bomo:

- Pripravili zbirko posnetkov rudarjev in nekdanjih rudarjev, da bi preučili rabo jezika pri teh govorcih.
- Ustvarili pisni zapis zvočnih posnetkov, ki sestavljajo naš vzorec, s spremljajočimi jezikovnimi opombami za namene dialektoloških in sociolingvističnih raziskav.

Vsak intervju, ki ga bomo opravili v okviru tega projekta, **BO POSNET** ter varno in odgovorno shranjen. Vsakega prostovoljca bomo pred snemanjem prosili, da podpiše soglasje, v katerem bo navedeno, da se strinja, da univerza hrani zvočni in/ali pisni posnetek intervjuja za raziskovalne namene in da se ustrezni deli reproducirajo v publikacijah in/ali predstavitvah ter na spletnih straneh. Nekateri udeleženci se lahko vpraša tudi, ali se strinjajo s fotografiranjem v okviru projekta. Prostovoljci bodo po končanem snemanju lahko poslušali svoje intervjuje in podali morebitne zahteve glede cenzure. Vsak prostovoljec lahko brez razloga kadar koli prekine sodelovanje.

Načrtuje se, da bo to delo privedlo do objave znanstvenih člankov in predstavitev prispevkov na nacionalnih in mednarodnih konferencah ter bo lahko del spletnih strani in drugih družbenih medijev. Obstaja možnost, da bodo posnetki intervjujev, opravljenih v okviru tega projekta, dodani v naraščajočo zbirko virov Britanske knjižnice, kjer bodo dostopni tako raziskovalcem kot neraziskovalcem.

Če imate kadar koli kakršna koli vprašanja, se obrnite na:

Prof. Natalie Braber - natalie.braber@ntu.ac.uk

Vzorec obrazca soglasja za raziskavo

Prelomni jezik: Jezikovne prakse rudarskih skupnosti kot kulturna dediščina

Razumem, da bo ta projekt potekal v skladu s Kodeksom raziskovalne etike Univerze Nottingham Trent, ki si ga lahko ogledate na spletni strani: [navedite spletno povezavo].

Gradivo, zbrano v okviru te študije, bo varno shranjeno v skladu z Zakonom o varstvu podatkov iz leta 1998.

Prebral(a) sem informativni list, ki sem ga prejel(a), in ga razumem. Da Ne

Imel(a) sem možnost postaviti vprašanja o projektu in na njih sem dobil(a) zadovoljive odgovore. Da Ne

Razumem, da lahko kadar koli izstopim iz študije, ne da bi mi bilo treba navesti razlog. Da Ne

Strinjam se, da se navedeni posnetki lahko uporabijo za namene te raziskave. Da Ne

Strinjam se, da se lahko kratki deli navedenih posnetkov prepišejo in uporabijo na akademskih konferencah in v publikacijah ali na spletnih straneh. Da Ne

Strinjam se, da se navedeni posnetki lahko katalogizirajo kot del projekta in se lahko pojavijo v publikacijah ali na internetu. Da Ne

Ime [natisnite]

Podpis

Datum